

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНА УСТАНОВА
«ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
ІНСТИТУТ «БЕЙТ-ХАНА»

Кафедра природничо-наукової підготовки

«Кризова психотерапія»
(назва навчальної дисципліни)

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

підготовки

бакалаврів
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань

05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності

053 Психологія
(код і найменування спеціальності)

Робоча програма навчальної дисципліни «Кризова психотерапія» спеціальності 053 Психологія освітньо-професійної програми бакалаврів для здобувачів вищої освіти IV курсу.

Розробник:

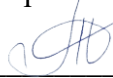
Первий Віктор Станіславович, доктор медичних наук, професор кафедри природничо-наукової підготовки

(вказати ПІБ авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри природничо-наукової підготовки

Протокол від «29» серпня 2022 року № 01

Зав. кафедри

(підпис)

к. пед. н. А. О. Теплицька

(прізвище та ініціали)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «30» серпня 2022 року

Гарант освітньої програми

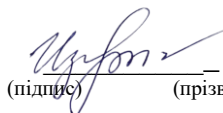
(підпис)

к. псих. н. М. М. Ярошко

(прізвище та ініціали)

Робоча програма перевірена навчально-методичним відділом «31» серпня 2022 року

Завідувач навчально-методичного відділу

(підпис)

І. В. Зеркаль

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання	
	Денна	Заочна
Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	вибіркова	вибіркова
Мова викладання	українська	українська
Передумови вивчення навчальної дисципліни (які дисципліни мають передувати вивченню)	ОДФ 2. 02 Загальна психологія з практикумом ОДФ 2. 07 Вікова психологія ОДФ 2. 11 Психодіагностика ОДФ 2. 12 Основи психокорекції ОДФ 2. 15 Основи психотерапії ОДФ 2. 17 Психологія кризових станів ОДФ 2. 18 Основи патопсихології	ОДФ 2. 02 Загальна психологія з практикумом ОДФ 2. 07 Вікова психологія ОДФ 2. 11 Психодіагностика ОДФ 2. 12 Основи психокорекції ОДФ 2. 15 Основи психотерапії ОДФ 2. 17 Психологія кризових станів ОДФ 2. 18 Основи патопсихології
Курс	4	4
Семестр	8	8
Загальний обсяг годин / кредитів	180 год. / 4 кредити	180 год. / 4 кредити
Кількість змістовних модулів	2	2
Годин на аудиторне вивчення	88	20
Годин на самостійне вивчення	92	160
Форма підсумкового контролю	іспит	іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Кризова психотерапія» є вивчення і систематизація досягнень вітчизняних і зарубіжних досліджень у галузі кризової психотерапії; формування світоглядних компетенцій медичного психолога, які є пріоритетними в системі медико-психологічної реабілітації пацієнтів з невротичними та психосоматичними порушеннями, що відповідають сучасним гуманістичним тенденціям і державній політиці Української держави.

Основними **завданнями** навчальної дисципліни «Кризова психотерапія» є:

- ознайомлення здобувачів другого магістерського рівня з історичними етапами становлення кризової психотерапії;
- оволодіти основними категоріями та поняттями кризової психотерапії;
- вивчення фундаментальних понять проявів психічних порушень;
- узагальнення основних патологічних симптомів й синдромів психічних розладів;
- розгляд уявлень про психосоматичну єдність;
- ознайомити із закономірностями формування та основними властивостями психічних процесів особистості соматично хворої людини, висвітлити проблему спілкування у медичному середовищі, зокрема з пацієнтом та його родичами;

- сприяти вирішенню питань побудови та організації міжособистісної взаємодії в колективі;
- ознайомлення з особливостями поведінки пацієнтів з психічними розладами та можливостями психологічної та психотерапевтичної допомоги в структурі комплексного лікування.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Кризова психотерапія» забезпечує набуття здобувачами освіти ряду *компетентностей*.

Компетентності, що формуються:

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії,
- ЗК9. Здатність працювати в команді.
- ЗК 12. Здатність до забезпечення необхідного рівня безпеки у надзвичайних ситуаціях відповідно до майбутнього профілю роботи, галузевих норм і правил.
- СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
- СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
- СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
- СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову)
- СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики
- СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку
- СК12. Здатність до реалізації психологічної діяльності в етнічному середовищі.

Програмні результати навчання:

- ПР1.** Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання
- ПР2.** Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань
- ПР 9.** Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання
- ПР10.** Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника
- ПР11.** Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій
- ПР13.** Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
- ПР16.** Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

У результаті вивчення дисципліни «Кризова психотерапія» студент повинен знати:

- фундаментальні основи теоретичної, прикладної та практичної психології;
- закономірності побудови та ефективного впровадження психологічних технологій згідно із запитом конкретного індивіда або групи;
- економічний, нормативно-правовий зміст під час створення установ з надання психологічних послуг різним верствам населення;
- процедуру проведення примирення (фасилітації, переговорів, посередництва,

- консультації тощо); діагностики ситуації конфлікту;
- про важливість збереження здоров'я (власного й навколишніх) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.
- основні методи психологічного дослідження в кризовій психології; – кризи і конфлікти в житті людини та способи їх подолання;
- поняття про стрес та його наслідки, стратегії подолання;
- прояви суїцидальних тенденцій та суїцидальної поведінки;
- специфіку прояву посттравматичного стресового розладу;
- особливості переживання вікових, професійних криз;
- методи впливу на людину в лікувальних та профілактичних цілях.

уміти:

- організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову);
- застосовувати на практиці базові інструментальні цінності психології, розуміння соціальних і психологічних наслідків своєї професійної діяльності;
- здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту;
- визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати способи їх розв'язання;
- організовувати і надавати психологічну допомогу особистості, що перебуває в кризових ситуаціях;
- використовувати психодіагностичний інструментарій для проведення диференціальної діагностики психічного стану особистості та її психічних реакцій на певні кризові ситуації;
- створювати психологічні просвітницькі програми для підвищення рівня психологічної культури населення;
- координувати зусилля різних організацій психологічної сфери щодо розв'язання психологічних проблем і завдань в інтересах психологічного захисту груп ризику.

4. Зміст програми навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Загальні питання етнічної та кроскультуральної психології.

Тема 1. Методологічні основи та система принципів кризової психотерапії.

Предмет і задачі кризової психології. Кризова психотерапія як одночасно і психологічна і медична наука. Психологічна проблема. Життєва ситуація особистості. Кризовий стан. Принципи психотерапевтичної допомоги в кризових ситуаціях.

Тема 2. Основні поняття, що використовуються в межах кризової психології та психотерапії, їх семантичний та феноменологічний аналіз.

Поняття про кризу. Критична ситуація. Кризова подія. Психічна травма. Психологічний зміст переживання. Процес переживання стану втрати, смерті близької людини. Основні стадії скорботи.

Тема 3. Методичний арсенал психологічних засобів корекції кризових станів особистості.

Психологічна допомога. Психологічне консультування. Довгострокова психотерапія. Короткострокова психотерапія. Психопрофілактика. Психологічна реабілітація. Сучасні напрями й організація психологічної допомоги при кризових станах особистості. Раціональна психотерапія. Когнітивна психотерапія. Гештальт-терапія. Гіпноз і трансівні техніки. Екзистенціальна терапія. Метод аутогенного тренування. Метод прогресивної м'язової релаксації. Групова поведінкова терапія.

Тема 4. Психотравмівні і кризові ситуації.

Типи психотравмівних ситуацій. Психотравма. Типи травмівних подій. Типи життєвих ситуацій. Екстремальна ситуація. Гіперекстремальні ситуації. Надзвичайні ситуації. Кризовий стан.

Тема 5. Світовий досвід психотерапевтичної допомоги населенню, що постраждало внаслідок психотравмуючих ситуацій.

Психологічна допомога постраждалим внаслідок екстремальних ситуацій. Організація допомоги біженцям. Організація психологічної допомоги військовослужбовцям, ветеранам та членам їх сімей: досвід США. Організація психологічної допомоги в Ізраїлі. Запобігання та контроль бойового стресу.

Тема 6. Діагностичний інструментарій у реабілітаційному процесі.

Базові принципи психодіагностики постраждалих осіб. Психодіагностика осіб, що пережили травмуючу подію. Особливості посткризової психологічної діагностики дітей. Характеристики психодіагностичних методик. Шкала самооцінювання щодо наявності ПТСР (PCL-M). Шкала оцінювання впливу травмуючої події (IES-R). Опитувальник на визначення ризику суїциду. Опитувальник Бека для оцінювання депресії (BDI). Місісіпська шкала оцінювання посттравматичного стресового розладу (Mississippi scale). Напівструктуроване інтерв'ю для оцінювання травмуючих переживань дітей. Модифікована шкала оцінювання впливу травмивної події на дітей (CRIES-8).

Тема 7. Основні принципи надання психотерапевтичної допомоги постраждалим внаслідок психотравмивних ситуацій.

Керівні принципи Міжвідомчого постійного комітету (МПК) з психічного здоров'я та соціально-психологічної підтримки в надзвичайних ситуаціях. Рівні підтримки психічного здоров'я постраждалих в надзвичайних та екстремальних ситуаціях. Загальні принципи психологічної реабілітації постраждалих в надзвичайних та екстремальних ситуаціях. Психотерапевтична допомога у випадку посттравматичних стресових розладів.

Змістовий модуль 2.

Прикладні аспекти етнічної та кроскультуральної психології.

Тема 8. Подолання наслідків психотравми: невідкладна психотерапевтична допомога.

Особливості переживання стресових і травмивних ситуацій. Стадії сприятливого переживання травмивної ситуації. Особливості переживання травмивних ситуацій. Психотравмивні наслідки перебування в екстремальній ситуації. Гостра реакція на стрес. Посттравматичний стресовий розлад. Складний посттравматичний стресовий розлад. Принципи та алгоритм надання невідкладної психотерапевтичної допомоги.

Тема 9. Психотерапевтична допомога під час горювання.

Горе як природна реакція на втрату. Особливості процесу горювання. Основні теоретичні моделі горювання. Особливості горювання за Коліном Паркесом. Відповідальність та активна участь потерпілих у реабілітаційній програмі. Критерії ускладненої реакції втрати. Психотерапевтична допомога у випадку важкої втрати. Трьохступенева модель допомоги у випадку гострої реакції втрати. Особливості дитячого горювання.

Тема 10-12. Особливості надання психотерапевтичної допомоги людині, яка перебуває у передсуїцидальному стані. (кейси)

Загальнотеоретичні передумови аналізу проблеми суїцидальної поведінки в контексті основних наук про людину. Типологічна схема суїцидальних особливостей. Фактори суїцидальної небезпеки. Індикатори суїцидального ризику. Психотерапевтична допомога потенційному суїциденту.

Підсумковий модульний контроль

Іспит

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											Форма контролю	
	Денна форма						Усього	у тому числі					
	Усього	л	п	лаб	с	сп		л	п	лаб	с		сп
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕТНІЧНОЇ ТА КРОСКУЛЬТУРАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ.

Тема 1. Методологічні основи та система принципів кризової психотерапії.	12	4	2			6	13	2			11	У
Тема 2. Основні поняття, що використовуються в межах кризової психології та психотерапії, їх семантичний та феноменологічний аналіз.	12	2	4			6	11	2			11	У, ПК
Тема 3. Методичний арсенал психологічних засобів корекції кризових станів особистості.	12	4	2			6	13				11	У, ПК
Тема 4. Психотравмівні і кризові ситуації.	12	2	4			6	13				11	К
Тема 5. Світовий досвід психотерапевтичної допомоги населенню, що постраждало внаслідок психотравмівних ситуацій.	14	4	3			7	11	2			11	Т
Тема 6. Діагностичний інструментарій у реабілітаційному процесі.	14	3	4			7	13	2			11	У
Тема 7. Основні принципи надання психотерапевтичної допомоги постраждалим внаслідок психотравмівних ситуацій.	14	4	3			7	16	2			14	
Разом – зм. модуль 1	90	22	22			44	90	4	6		80	

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ЕТНІЧНОЇ ТА КРОСКУЛЬТУРАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ.

Тема 8. Подолання наслідків психотравми: невідкладна психотерапевтична допомога.	18	4	2			10	18	2			16	
Тема 9. Психотерапевтична допомога під час горювання.	18	2	4			9	18	2			16	У
Тема 10. Особливості надання психотерапевтичної допомоги людині, яка перебуває у	18	4	2			9	18	2			16	Т

передсуїцидальному стані.													
Тема 11. Особливості надання психотерапевтичної допомоги (кейси)	18	2	4			9	18		2			16	Т
Тема 12. Особливості надання психотерапевтичної допомоги людині, яка перебуває у передсуїцидальному стані. (кейси)	18	4	3			9	18	2				16	У
Разом – зм. модуль 2	90	22	22			46	90	4	6			80	
Усього годин	180	44	44			92	180	8	12			160	

6. Теми лекцій

№№ п/п	Тема	Кількість годин (денне)	Кількість годин (заочне)
Змістовий модуль 1. Загальні питання кризової психотерапії.			2
1.	Методологічні основи та система принципів кризової психотерапії	4	2
2.	Основні поняття, що використовуються в межах кризової психології та психотерапії, їх семантичний та феноменологічний аналіз	2	
3.	Методичний арсенал психологічних засобів корекції кризових станів особистості	4	
4.	Психотравмивні і кризові ситуації	2	
5.	Світовий досвід психотерапевтичної допомоги населенню, що постраждало внаслідок психотравмивних ситуацій	4	
6.	Діагностичний інструментарій у реабілітаційному процесі	3	
7.	Основні принципи надання психотерапевтичної допомоги постраждалим внаслідок психотравмивних ситуацій	4	2
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти кризової психотерапії.			4
8.	Подолання наслідків психотравми: невідкладна психотерапевтична допомога	2	2
9.	Психотерапевтична допомога під час горювання	4	
10.	Особливості надання психотерапевтичної допомоги людині, яка перебуває у передсуїцидальному стані (кейси)	2	
11.	Особливості надання психотерапевтичної допомоги (кейси)	2	
12.	Особливості надання психотерапевтичної допомоги людині, яка перебуває у передсуїцидальному стані. (кейси)	4	2
Разом		44	

7. Теми практичних занять

№№ п/п	Тема	Кількість годин	Кількість годин	бали
--------	------	-----------------	-----------------	------

		(денна)	(денна)	
1	Збереження психічного здоров'я та професійного довголіття кризових психотерапевтів	2		
2	Сучасні напрями й організація психологічної допомоги при кризових станах особистості	4	2	
3	Психотерапевтична допомога клієнтам в ситуаціях переживання суїциду близької людини	2		
4	Психотерапевтична допомога при посттравматичному стресовому розладі	4		
5	Психотерапевтична допомога дітям із травмивним досвідом	3	2	
6	Психотерапевтична допомога особам з різними типами залежності	4	2	
7	Основні принципи надання психотерапевтичної допомоги постраждалим внаслідок психотравмивних ситуацій	3		
8	Подолання наслідків психотравми: невідкладна психотерапевтична допомога	2		
9	Психотерапевтична допомога під час горювання	4	2	
10	Особливості надання психотерапевтичної допомоги людині, яка перебуває у передсуїцидальному стані (кейси)	2	2	
11	Особливості надання психотерапевтичної допомоги (кейси)	4	2	
12	Особливості надання психотерапевтичної допомоги людині, яка перебуває у передсуїцидальному стані. (кейси)	3		
Разом		44	12	

8. Самостійна робота

№№ п/п	Тема	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)	бали
1.	Переживання суїциду близької людини	6	11	3/2,75
2.	Екстрена психотерапевтична допомога постраждалим в умовах надзвичайної ситуації	6	11	3/2,75
3.	Травмафокус – нейропсихотерапевтичний метод опрацювання психотравми (Т. Вебер)	6	11	3/2,75
4.	Психотерапевтична допомога під час горювання	6	11	3/2,75
5.	Психотерапевтичні рекомендації для постраждалих з метою послаблення стресу	7	11	3,5/2,75
6.	Алгоритм діяльності практичного психолога щодо організації та проведення превентивно-профілактичної роботи, спрямованої на запобігання аутодеструктивної поведінки серед персоналу МНС України	7	11	3,5/2,75
7.	Методики прогнозування суїцидальної поведінки персоналу МНС України	7	14	3,5/3,5
8.	Діти й горе. Психотерапевтична допомога дітям в ситуаціях гострого горя.	10	16	5/4
9.	Психотерапевтична допомога особам з різними типами залежності	9	16	4,5/4

10.	Психотерапевтична допомога дітям із травмівним досвідом	9	16	4,5/4
11.	Особливості надання психотерапевтичної допомоги (кейси)	9	16	4,5/4
12.	Особливості надання психотерапевтичної допомоги людині, яка перебуває у передсуїцидальному стані. (кейси)	9	16	4,5/4
Разом		92	160	46/40

9. Індивідуальні навчально-дослідні та науково-дослідні завдання.

Передбачається вивчення додаткових питань для самостійного опрацювання, які не входять до плану аудиторних занять і забезпечують поглиблене вивчення студентами тем в процесі підготовки до практичних занять.

1. Криза й критична ситуація. Кризова подія.
2. Психічна травма. Психологічний зміст переживання.
3. Сучасні напрями й організація психологічної допомоги при кризових станах особистості.
4. Програма кризової допомоги як моделі розв'язання проблем.
- 5 Психологічна допомога в умовах втрати особистісної цілісності.
6. Загальнотеоретичні передумови аналізу проблеми суїцидальної поведінки в контексті основних наук про людину.
7. Фактори суїцидальної небезпеки. Індикатори суїцидального ризику
8. Особливості проведення психотерапевтичної бесіди з людиною, яка знаходиться в передсуїцидальному стані.
9. Специфічні поведінкові та психологічні прояви алкоголізму.
10. Основні критерії та стадії формування наркотичної залежності.
11. Загальні принципи надання психологічної підтримки населенню, постраждалому внаслідок надзвичайних ситуацій (за визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я).
12. Умови успішного встановлення психотерапевтичного контакту.
13. Міжособистісний простір. Стимулятори психологічних бар'єрів.
14. Норми безпечної поведінки. Види віктимізації. Типи жертв.
15. Булінг як соціально-психологічний феномен, булінг-структура, психологічні засоби протидії булінгу.
16. Внутрішні ресурси в переживанні травматичних подій та кризових ситуацій.
17. Депресивні стани. Консультування клієнтів, що долають кризу середини життя.
18. Визначення віктимності. Гіпервіктимність та гіповіктимність.
19. Психотерапевтична робота в галузі віктимології.
20. Екзистенційні виміри та кризові переживання особистості.

10. Методи навчання

У процесі викладання дисципліни застосовуються різні методи навчання:

- за домінуючими засобами навчання: вербальні, наочні;
- в залежності від основних дидактичних завдань: отримання нових знань, формування вмій та навичок, перевірки й оцінки знань, а також
- усне обговорення питань теми із залученням більшої частини студентів групи;
- бліц-опитування;
- дискусії з проблемних ситуацій;
- реферативні виступи;
- тестування в письмовій формі;
- виконання письмових завдань тощо.

Результат самостійної позааудиторної роботи студента відтворюється у формі представлення стендових доповідей або захисту реферативних робіт.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою.

Кількість балів за дисципліну розглядається як сумарний бал, що включає поточну успішність, додаткові бали за виконання індивідуальної роботи.

Методи навчання відповідно до програмних результатів:

ПРН 1 – лекція, навчальна дискусія; проблемне навчання, робота в малих групах, «займи позицію».

ПРН 2 - лекція, навчальна дискусія, інструктаж; індивідуальні роботи, «мозковий штурм», «метод Прес», «займи позицію», «навчаючись-учусь»; презентація;

ПРН 9 – проблемне навчання, робота в малих групах; індивідуальні роботи, метод проектів; «коло ідей», «мозковий штурм», «метод Прес», «займи позицію»;

ПРН 10 – індивідуальні роботи, метод проектів; «коло ідей», «мозковий штурм», «метод Прес», «займи позицію», рольова гра, імітація, «ток-шоу, дерево рішень, асоціативний куш»;

ПРН 11 – моделювання; «коло ідей», дискусія; проблемний виклад матеріалу; дослідницький; «коло ідей», «акваріум», «мозковий штурм», «метод Прес», «займи позицію», «навчаючись-учусь», «мікрофон», рольова гра, імітація, «ажурна пилка», «ток-шоу».

ПРН 13 – лекція, навчальна дискусія; проблемне навчання, робота в малих групах, «займи позицію»;

ПРН 16 – проблемне навчання, робота в малих групах; індивідуальні роботи, метод проектів; «коло ідей», «мозковий штурм», «метод Прес», «займи позицію».

11. Методи контролю

Усний, письмовий, програмований контроль.

12. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є іспит.

Іспит з дисципліни «Кризова психотерапія» – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентами навчального матеріалу виключно на підставі результатів поточного навчання відповідно програми з дисципліни і не передбачає окремого навчального заняття для приймання іспиту. На останньому тематичному навчальному занятті після закінчення обговорення теми заняття викладач навчальної групи оголошує суму балів студента за результатами поточного контролю і за виконання індивідуального завдання.

Оцінка з дисципліни визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності у балах, що виставляються на кожному семінарському занятті за відповідною темою і кількістю балів за виконання індивідуального завдання. Результати складання заліків оцінюються за двобальною шкалою: «зараховано», «не зараховано».

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання													Екзамен	Сума		
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						Інд. завд.			Разом	
Т 1	Т 2	СР 1	Т 3	СР 2	СЗ 1	КР 1	Т 4	Т 5	СР 3	Т 6	СЗ 2		КР 2	10		60
3	3	4	4	4	4	5	3	4	3	4	4	5				

Шкала оцінювання: національна та ECTS:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ І ВМІНЬ:

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90 – 100	A

ставиться, якщо студент:

- ґрунтовно і повно відтворює вивчений матеріал;
- виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені;
- викладає матеріал послідовно і правильно з точки зору норм літературної мови.
- вміє застосовувати його для вирішення конкретних професійних завдань

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	83 – 89	B
	75 - 82	C

ставиться, якщо студент дає відповідь, що задовольняє тим же вимогам, що й оцінка “5”, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	68 – 74	D
	60 - 67	E

ставиться, якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень даної теми, але:

- відтворює матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні правил;
- не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів;
- відтворює матеріал непослідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з можливістю повторного складання	35 – 59	FX
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням	0 – 34	F

ставиться, якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу відповідно розділу, допускає у формулюванні правил помилки, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал.

13. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій
2. Плани практичних занять
3. Завдання для самостійної роботи студентів
4. Питання та завдання для поточного контролю знань і вмінь студентів.

14. Рекомендована література

Основна:

1. Байер О. О. Життєві кризи особистості: навчальний посібник. Дніпропетровськ : Вид-во Дніпропетр. нац.ун-ту, 2010. 244 с.
2. Баранова Н. П. Тренінги для вчителів з педагогічної майстерності. Харків : Вид. група “Основа”, 2011. 159 с.
3. Бойчелюк В. Й., Турубарова А. в. Психологія людей з обмеженими можливостями. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 320 с.
4. Бондаренко А. Ф. Психологическая помощь: теория и практика. Київ : Освіта України, 2007. 332 с.
5. Bisson, J & Lewis, C. (2009), Systematic Review of Psychological First Aid, Commissioned by the World Health Organization (available upon request). - Geneva: WHO., 2009.
6. Васьківська С. В. П'ять вимірів психологічного консультування : навч. посібник. Київ : Ніка-Центр, 2019
7. Військова психологія : методологічний аналіз : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2021. 290 с.
8. Грицевич Т. Л., Гузенко І. М., Капінус О. С. Психологія бою : посібник. Київ : Астролябія, 2016. 352 с.
9. Екстремальна психологія : Підручник / За заг. ред. проф. О. В. Тімченка. Київ : ТОВ «Август Трейд», 2007. 502 с.
10. Дзюба Т. М. «Життєва криза» як феномен внутрішнього світу дорослої людини / *Актуальні проблеми психології: зб. наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України [ред. кол. : С. Д. Максименко (гол. ред.) та ін.]*. Київ : А.С.К., 2012. Т. I : Організаційна психологія. Соціальна психологія. Економічна психологія. 2011. Част. 32. С. 155-160.
11. Злобіна О. Г., Тихонович В. О. Суспільна криза і життєві стратегії особистості Київ : Стислос, 2001. 238 с.
12. Кризова психологія : навчальний посібник / За заг. ред. проф. О. В. Тімченка. Харків : НУЦЗУ, 2010. 401 с.
13. Наугольник Л. Б. Психологія стресу : підручник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. 324 с.
14. Максимова Н. Ю. Психологія девіантної поведінки : навч. посібник. Київ : Либідь, 2011. 520 с.
15. Мороз Р. А. Психологія травмуючих ситуацій та надання психологічної допомоги : методичні рекомендації. Миколаїв : Іліон, 2018. 224 с.

16. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи : навчальний посібник. Том 1. / Загальна ред.: Н. Пророк. Київ, 2018. 208 с.
17. Основи реабілітаційної психології : подолання наслідків кризи : навчальний посібник. Том 2. / Загальна ред.: Л. Царенко. Київ, 2018. 240 с.
18. Перша психологічна допомога : посібник для працівників на місцях. Київ : Унів. Вид-во Пульсари, 2017. 64 с.
19. Поліщук В. М. Віковий кризовий розвиток людини від народження до дорослості : навч. посібник. Львів : Університетська книга, 2020. 459 с.
20. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій : методичний посібник / Кісарчук З. Г. та ін. Київ : ТОВ “Видавництво “Логос”, 2015. 207 с.
21. Психосоціальна допомога в роботі з кризовою особистістю : навчальний посібник / наук. ред. та керівник проблем. групи Л. М. Вольнова. Київ : В-во НПУ імені М. П. Драгоманова , 2012. 275 с.
22. Розов В. І. Адаптивні антистресові психотехнології : навч. посібник. Київ : Кондор, 2005. 240 с.
23. Савчин М. В. Духовний потенціал людини : монографія. Вид. 2-ге, пер., доп. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2010. 508с.
24. Титаренко Т. М. Кризове психологічне консультування. Київ : Главник, 2004. 96 с.
25. Станчишин В. Емоційні гойдалки війни. Роздуми психотерапевта про війну. Київ : Віхола, 2022
26. Титаренко Т. М. Життєві кризи: технології консультування. Перша частина. Київ : Главник, 2007. 144 с.
27. Титаренко Т. М. Життєві кризи: технології консультування. Друга частина. Київ : Главник, 2007. 176 с.
28. Черезова І. О. Психологія життєвих криз особистості: навчальний посібник. Бердянськ, БДПУ, 2016. 193 с.
29. Шевченко О. Т. Психологія кризових станів : навч. посіб. Київ, 2005. 120 с.
30. Яковенко С. І., Лисенко В. І. Соціально-психологічна допомога при надзвичайних ситуаціях та критичних інцидентах. Київ : Інститут соціології, 2019. 224 с.
31. Яценко Т. С. Основи глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика : навч. посібник. Київ : 2006. 254 с.

Додаткова література:

1. Варбан Є. О. Життєва криза: поняття, концепції та прояви / Є. О. Варбан // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / За ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої. –Вип. 10. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. С. 120–133.
2. Довгань О. Специфіка кризи особистості у юнацькому віці. *Психологія і суспільство*. 2004. № 2. С. 144-150.

3. Макеєва Л., Ліхачова О. Життєвий шлях особистості. *Психолог.* 2014. № 18 (114). С. 2-6.
4. Мельник Ю. В., Шаргородський С. В. Надання допомоги дітям – жертвам насильства. *Психологічна газета.* 2017. №8. С. 9-20
5. Онищенко Ю. В. Насильство в сім'ї: стан та проблеми. *Педагогіка толерантності.* 2001. № 3-4. с. 39-47
6. Панок В. Г. Методичні підходи до надання психологічної допомоги потерпілим від техногенної катастрофи. Київ : Шкільний світ, 2009. 106 с.
7. Психологія суїциду : посібник / Москаленко В. П. та ін. Київ : Академвидав, 2004. 287 с.
8. Титаренко Т. М. Життєві кризи: технології консультування. В 2-х частинах. Київ : Главник, 2007.